

Över 60 protestaktioner mot dålig förvaltning i fattiga områden har registrerats i Sydafrika under 2009. Foto: Viktoria Olausson

Lokala politiker mål för missnöjet

Rapporterna om protester över hela Sydafrika har haglat i år. Liknande demonstrationer har förekommit i tio år, men under 2009 har de varit fler än någonsin. Ända bort till svensk press har ropen från townships och bilderna på brinnande bildäck nått.

IBLAND HAR MANIFESTATIONERNA MISSTOLKATS som riktade mot president Jacob Zuma och ANC-regeringen, men den tolkningen gör ingen i Sydafrika. De demonstranter som intervjuats uttrycker snarare förhoppningen att regeringen Zuma kanske äntligen kommer att lyssna till dem, till skillnad från tidigare regeringar.

Protesterna handlar om brist på el, vatten, sanitet och bostäder, men ofta även om korrupta lokalpolitiker och tjänstemän och brottsutredningar mot dessa som förhålls och inte ger resultat. När ANC är mål för invånarnas ilska gäller det partiet på lokal nivå, inte på riksnivå.

Men det är inte helt lätt att klumpa ihop de varierande missnöjesyttringarna under ett paraply. Att kalla dem för protester mot bristande service antyder att själva utvecklingsmodellen i

Sydafrika skulle fungera om den bara vore lite mer effektiv. Inte att den kanske är helt felaktigt konstruerad från början.

— **ATT KALLA DETTA PROTESTER** mot bristande service tar bort den politiska aspekten. Folk är djupt missnöjda med demokratisystemet på lokal nivå som stänger dem ute och favoriserar eliterna, säger Richard Pithouse på Rhodesuniversitetet i Grahamstown.

— Om staten tog folk på allvar och inkluderade dem i utvecklingsplanerna skulle man ju kunna lösa problemen. Men ANC är fientligt mot gräsrotterna och blir allt mer autoritära. Därför tror jag att situationen kommer att förvärras, jag ser inget ljus i änden av tunneln.

ANC, som förr var de som organiserade liknande protester,

reagerade först med förvirring. Talesmannen Zizi Kodwa kunde inte förstå varför folk som röstat på Zuma skulle vilja protestera. Han föreslog att de kanske reagerade mot Mbekiregimen. Sydafrikanska kommunistpartiet, SACP, fördömde attackerna efter att ha länkat dem till utbrotten av främlingsfientlighet under 2008.

MUNICIPAL IQ ÄR EN TJÄNST som bevakar och utvärderar Sydafrikas 283 kommuner. De har noterat missnöje med bristande service sedan 2004. Redan i september hade fler protester, 63, registrerats under 2009 än något år tidigare. Vissa rapporter siffror på flera hundra, men då används data från polisen som kan registrera en mängd ärenden under vad Municipal IQ betraktar som en sammanhängande protest eller demonstration. De påpekar också att demonstranterna hoppas att regeringen ska göra något.

Efter att ha undersökt saken grundligt tror Municipality IQ att medan de områden där protester äger rum är förtvivlat fattiga och innehåller några av de högsta arbetslöshetssiffrorna i landet, har de ändå det bättre än invånarna i de fattigaste kommunerna på landsbygden.

Vad dessa områden har gemensamt är att de är informella bosättningar som omges av grannområden som utvecklas positivt. Folk får se på medan lokala tjänstemän åker förbi i stora bilar och andra i närheten får bättre service medan de väntar i oändlighet på sin tur att komma fram i kön. Folk är otroligt tålmodiga i sin väntan på att få vad de har rätt till, men klarar inte av att känna sig förbigångna och lurade. Lägg till marginalisering, utslagning, arbetslöshet och desperation och toppa det med bristande information från kommunen. Rykten om misskötsel, korruption och nepotism, sant eller ej, kan vara gnistan som behövs för att utlösa våldsamma protester.

EFTER DE VÅLDSAMMA DEMONSTRATIONERNA i Sakhile, Mpumalanga, avsattes slutligen de lokala politikerna där. ANC gick ut med en redogörelse för korruption och missförhållanden i området. Rapporten visade att tjänstemän hade tillsatts som

inte var kvalificerade för sina tjänster, folk hade fått bonus utan prestation, miljoner rand kunde inte redovisas. Detta framgick redan i en revision som gjordes för ett år sedan, men som inte åtgärdats. Inte förrän invånarna nästan bränt ner hela området i sin frustration.

I slutet av oktober hölls en konferens, indaba, om lokala myndigheter i Gauteng med 1 100 deltagare. Resultatet blev en deklARATION som ska vägleda regeringens arbete för att förändra de lokala myndigheterna. Strategin för det arbetet ska vara klar nu i december och sedan förväntas lokala myndigheter formulera egna strategier som ska vara klara i mars nästa år. Minister Shiceka medgav på mötet att avskedandena och åtalen kan orsaka ytterligare protester i samhällen som också vill bli av med korrupta politiker, men sade att varje fall ska hanteras för sig.

THEMBA WELE ÄR KASSÖR i den lokala kommitté som organiserar de boende i Orange Grove, ett område vid flygplatsen i East London. De organiserade även protester när de under några timmar en förmiddag stängde av vägen med brinnande biläck.

– Vi ville väcka uppmärksamhet kring vad som händer i Orange Grove. Vi har stora problem med korruption kring nybyggda hus som egentligen ska tillfalla fattiga men som säljs olagligt till folk med kontakter inom kommunen. Vi försökte få borgmästaren att lyssna, men hon vägrar så då kontaktade vi bostadsminister Tokyo Sexwale. Nu får vi se vad som händer.

För Themba verkar inte frågan om protesterna är politiska eller inte vara riktigt relevant.

– Vi vill att folk ska få ordentliga hus. Ingen vettig människa vill bo i ett skjul. Vi vill också ha arbetstillfällen. Runt om vårt område finns fabriker och gårdar, men jobben går inte till oss. Vi vill ha en polisstation i närheten, även om det bara är en barack. Jag vet inte om det är fel på systemet eller på politikerna, men jag vet att vi är offer för korruption som det är nu i alla fall.

VIKTORIA OLAUSSON
East London

Johannesburg 22 oktober: Invånare i Riverlea demonstrerar på gatorna.

– Regeringen bygger fotbollsarenor medan vi förbigås, om de inte lyssnar på våra krav ska vi stoppa VM-matcherna på den här arenan, säger en invånare.

Johannesburg 28 oktober: Omkring 300 invånare i Eldorado Park försöker med brinnande barrikader stoppa polisen från att riva deras skjul. Invånarna, som byggt dem i protest mot bristen på bostäder hävdar att polisen kallat dem "korkade bushmän".

Guguletu 6 november: Protester mot att arbetstillfällen går invånarna förbi.

– Vi vill att åttio procent av jobben i vår galleria ska gå till dem som bor i området!

Port Elisabeth 7 november: Efter att protester blivit våldsamma arresterar polisen 15 personer.

Durban 7 november: Över 250 personer deltar i en protestmarsch mot bristande service. Deras bostäder har inte underhållits, ändå vill staden överföra ägandet till hyresgästerna.

Phoenix 9 november: Invånare demonstrerar utanför Gandhisjukhuset mot att korruption och missförhållanden på sjukhuset inte utretts.